

**УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ
ДЕПАРТАМЕНТУ ГУМАНІТАРНОЇ ПОЛІТИКИ ЛЬВІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ОСВІТИ М. ЛЬВОВА**

Семінар
**для заступників директорів з навчально-
виховної роботи закладів освіти м. Львова**
«Сучасні технології навчання»

16 березня 2010 року

ПРОГРАМА

проведення навчально – практичного семінару

*Педагогічна ідея — це повітря,
в якому розправляє крила
педагогічна творчість.
(В. Сухомлинський)*

1. **Відкриття семінару.** (Г. Слічна, заступник начальника управління освіти ДГП ЛМР, Н. Проць, директор НМЦО м. Львова).
2. **Сучасні технології навчання – визначальний фактор розвитку вітчизняної та світової освіти.** (Н. Бідник, завідувач відділу методичного супроводу, інноваційної діяльності та моніторингових досліджень НМЦО).
3. **Мотивація роботи. Вправа на очікування «Чи легко робити зміни?»** (Шериньова В.П., заступник директора з НВР СЗШ № 10).
4. **Мультимедійна презентація «Зміст поняття «Педагогічна технологія». Співвідношення технології і методики»** (Дорожовець М.В, заступник директора з НВР СЗШ № 98) .
5. **Структура сучасних педагогічних технологій** (Тризна Н.В., заступник директора з НВР СЗШ №20).
6. **Класифікація СПТ. Особливості традиційної та інноваційної педагогіки** (Новоженова Т.В., заступник директора з НВР СЗШ № 17).
7. **Інтерактивні вправи «Діамант», «Мета-план»** (Кузьмицька С.С., заступник директора з НВР СЗШ №65).
8. **Імітаційна гра «Технологія»** (Шериньова В.П., заступник директора з НВР СЗШ № 10).
9. **Анкетування** (Мельник А.Ю., заступник директора з НВР СЗШ № 24, Заторська Н.Ф., методист НМЦО).
10. **Підведення підсумків семінару.**

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

*Те, що ми знаємо,— обмежене,
а те, що ми не знаємо,— бескінечне.
(П. Лаплас)*

В багатьох країнах світу давно розуміють, що майбутнє за тією цивілізацією, яка по максимуму забезпечить розвиток інтелектуального та творчого потенціалу своїх громадян.

Освіта — одна із найважливіших сфер людської діяльності і визначальний фактор розвитку людства. Це зумовлює необхідність упровадження в освітню практику новітніх технологій, які передбачають навчання, виховання, формування навичок наукової роботи і управління, заснованих на модернізованій дидактичній системі. Результативність цього процесу досягається використанням сучасних високоефективних методів, засобів і прийомів, що забезпечують творче оволодіння величезним масивом наукових знань. У такому контексті інформатизація та інформаційні технології надають освіті нетрадиційного характеру.

Для сучасного суспільства впровадження інноваційних технологій в освіту має не стільки теоретичне, скільки прагматичне значення, оскільки в умовах глобалізації воно стосується його історичного розвитку та перспектив, які пов'язані з так званими «високими технологіями». Їхніми головними аспектами є:

- технологізація всіх видів наукових досліджень: природничих, математичних, хімічних, гуманітарних, соціальних, політологічних, культурологічних та ін.;
- зміщення державного фінансування зі сфери фундаментальних досліджень у сферу технологічних імплікацій, у розвиток соціальної та інформаційної інфраструктури науки;
- впровадження сучасних комп'ютерних і мережевих технологій; створення нових гнучких організаційних форм у вигляді мобільних наукових організацій оперативного реагування на актуальні проблеми;

безперервна модернізація та інтеграція науково-дослідних і освітніх систем, підвищення національного престижу освіти, технологій і науки, їхня орієнтація на вирішення проблем стійкого розвитку й усунення загроз дестабілізації у глобальному і локальному масштабах;

- зростання і широке застосування нових інформаційно-освітніх технологій. XXI століття — це століття освіти;
- у практиці прогнозування науки і технологій освіта розглядається як структурний елемент науки і механізм створення суспільства, побудованого на знаннях. Необхідною умовою використання інформаційних технологій є реформування системи освіти, розробка нових дидактичних і методичних концептуальних засад освіти.

Головними напрямками цього процесу мають стати:

- *створення предметно-орієнтованих навчально-інформаційних середовищ, які дозволяють використовувати мультимедіа, системи гіпермедіа, електронні підручники та ін.;*
- *освоєння засобів комунікації (комп'ютерної мережі, телефонного, телевізійного, супутникового зв'язку для обміну інформацією);*
- *навчання правил і навичок «навігації» в інформаційному просторі;*
- *розвиток дистанційної освіти.*

Навчання з використанням інноваційних технологій якісно перевищує класичну освіту. Воно інтегрує процеси, які не можна об'єднувати в межах класичної освіти: навчання, працевлаштування, планування кар'єри, безперервну освіту.

Джерела і складові частини нових педагогічних технологій:

- Соціальні перетворення і нове педагогічне мислення.
- Наука (педагогіка, психологія, соціологія та ін.).
- Передовий перспективний досвід.
- Досвід минулого, вітчизняний і зарубіжний.
- Етнопедагогіка (народна педагогіка).

Методи навчання — це способи спільної діяльності вчителя та учнів, спрямовані на досягнення ними навчальних цілей. Існує декілька класифікацій методів навчання.

Методи навчання

За джерелами передачі інформації	За джерелами одержання інформації	За домінуванням учасників освітнього процесу	За зростанням ступеня самостійності	За рівнем активності учасників освітнього процесу
Мовні (розповідь, бесіда, діалог, дискусія)	Пряме, дедуктивне (лекція, показ)	Методи вчителя (розповідь, лекція)	Пояснювально-ілюстративні (засвоєння інформації на репродуктивному рівні)	Пасивні
Наочні (ілюстрація, демонстрація)	Непряме (читання, обговорення, перегляд фільму)	Методи учня (вправа, самостійна робота)	Евристичні (розв'язання проблем, висування власних гіпотез)	Активні
Практичні (вправа, лабораторна робота, практична робота, дидактичні ігри)	Індуктивне (ґрунтується на досвіді — рольова гра, формулювання висновків)	Методи спільної діяльності (бесіда)	Дослідницькі (самостійне дослідження)	Інтерактивні
	Незалежне, самостійне (письмова робота, домашнє завдання)		Сугестивні (висловлювання власного ставлення до проблеми)	
	Взаємодіюче (дискусія, дебати, інтерв'ю, презентація)			

Основні групи інноваційних педагогічних технологій

<i>Група педагогічних технологій</i>	<i>Педагогічні технології</i>	<i>Автори</i>
Традиційні педагогічні технології	Пояснювально-ілюстративні технології навчання	В основі — Вчення Я. Коменського
Педагогічні технології на основі особистісно орієнтованого педагогічного процесу	Педагогіка співробітництва	Педагоги-новатори
	Гуманно-особистісна технологія	Ш. Амонашвілі
	Система викладання літератури як предмета, що формує особистість	Є. М. Ільїн
	Вальдорфська педагогіка	Р. Штейнер
	Технологія саморозвитку	М. Монтессорі
	Технологія організації групової навчальної діяльності	Й. Песталоцці, Дж. Дьюї
	Технологія розвиваючого навчання	Л. Виготський
	Проектна технологія	Дж. Дьюї, В. Кіпатрік
	Технологія навчання як дослідження	М. Кларін, В. Бухвалов
	Технологія формування творчої особистості	Є. Ільїн, І. Волков
Група педагогічних технологій успіху	Педагогічні технології	Група авторів
	Технологія колективного творчого виховання	І. Іванов
	Створення ситуації успіху	А. Белкін
	Сугестивна технологія	В. М'ясищев
Педагогічні технології на основі активізації та інтенсифікації діяльності учнів	Ігрові технології навчання	Б. Нікітін
	Проблемне навчання	Дж. Дьюї
	Технологія комунікативного навчання мовної культури	Є. І. Пассов
	Технологія інтенсифікації навчання на основі схемних і знакових моделей навчального матеріалу	В. Шаталов, О. Шевченко
Педагогічні технології на основі підвищення ефективності управління та організації навчального процесу	Технологія перспективно випереджаючого навчання з використанням опорних схем при коментованому управлінні	С. Лисенкова
	Технологія рівневої диференціації навчання на основі обов'язкових результатів	В. В. Фірсов
	Культуровиховуюча технологія диференційованого навчання за інтересами дітей	І. М. Закатова
	Технологія індивідуального навчання	І. Унт, В. Шадріков А. Границька
	Колективний спосіб навчання	А. Ривін, В. Дьяченко
	Групові технології	Й. Песталоцці, Дж. Дьюї
	Комп'ютерні (інформаційні) технології навчання	А. Єршов
Педагогічні технології на основі дидактичного удосконалення та реконструювання матеріалу	«Екологія і діалектика»	Л. Тарасов
	«Діалог культур»	В. Біблер, С. Курганов
	Збільшення дидактичних одиниць	П. Брднієв
	Реалізація теорії поетапного формування розумових здібностей	М. Волович
Окремі предметні педагогічні технології	Технологія раннього та інтенсивного навчання грамоті	М. Зайцев
	Педагогічні технології на основі ефективних уроків	О. Окунов
	Технологія навчання математики на основі вирішення завдань	Р. Хазанкін
	Технологія удосконалення загально-навчальних умінь та навичок в початковій школі	М. Зайцев
	Система поетапного навчання фізики	М. Палтишев

Альтернативні педагогічні технології	Вальдорфська педагогіка	Р. Штайнер
	Технологія вільної праці (навчання)	С. Френе
	Технологія імовірного навчання	А. М. Лобок
	Технологія майстерень (цикловий метод)	А. Тубельського
Вроджені педагогічні технології	Виховання вродженої грамотності	А. М. Кушнір
	Технологія саморозвитку	М. Монтессорі
Педагогічні технології розвиваючого навчання	Система розвиваючого навчання	Л. Занков
Педагогічні технології авторських шкіл	Школа адаптуючої педагогіки	Є. Ямбург, Б. Бройде
	Модель «Російська школа»	І. Гончаров, Л. Погодіна
	Школа самовизначення	О. Тубельський
	Школа-парк	М. Балабан
	Агрошкола	А. Католиков
	Школа завтрашнього дня	Д. Ховард

Особливості традиційної та інноваційної педагогіки

<i>Мета</i>	<i>Традиційна педагогіка. Формування знань, умінь та навичок</i>	<i>Інноваційна педагогіка. Розвиток особистості</i>
Інтелектуальна характеристика	Школа пам'яті	Школа розвитку
Переважаючий тип та характер взаємовідносин	Суб'єкт-об'єктний	Суб'єкт-суб'єктний
Гасло педагога	«Роби як я»	«Не нашкодь»
Коротка характеристика стилю взаємодії	Авторитарність, моноло-гічність, закритість	Демократичність, діалогічність, відкритість, рефлексивність
Форми організації Навчального процесу	Фронтальні, індивідуальні	Групові, колективні
Методи навчання	Ілюстративно-пояснювальні, інформаційні	Проблемні, пошукові, евристичні, дослідницькі
Провідні принципи	«Продавлення»	«Вирощування»
Провідний принцип діяльності, який засвоюється учнями	Репродуктивний, відтворюючий	Продуктивний, творчий, проблемний
Формула навчання	Знання — репродуктивна діяльність	Проблемна діяльність — рефлексія — досягнення
Способи засвоєння	Заучування, діяльність за алгоритмом	Пошукова мисленнєва діяльність, рефлексія
Функції вчителя	Носій інформації, зберігач норм та традицій, пропагандист предметно-дисциплінарних знань	Організатор співдружності, консультант, керуючий пошуковою роботою учнів
Позиції учня	Пасивність, відсутність інтересу до навчальної діяльності і мотиву до особистісного зростання і значної частини учнів	Активність, наявність мотиву до самодоско-наlosti і інтересу до навчальної діяльності у значної частини учнів

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ (методичні орієнтири)

№ з/п	Автор, назва статті	Джерело інформації	
		Назва журналу	Число журналу
1.	Енциклопедія інноваційних педагогічних технологій.	Журнал «Практика управління закладом освіти»	№№ 1-12, 2009 №№ 1-2, 2010
2.	Я.Калакайло. Сучасні педагогічні технології у профільній освіті.	Журнал «Хімія»	№4, 2010 р.
3.	І.Стебликова. Використання елементів ТРВЗ на уроках хімії.	Журнал «Хімія»	№2, 2010 р.
4.	Т.Станкевич. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках біології.	Журнал «Біологія»	№6, 2010 р.
5.	С.Рубан. Система впровадження технології особистісно орієнтованого навчання в роботі з обдарованими дітьми.	Журнал «Вивчаємо українську мову та літературу»	№ 1, 2010 р.
6.	С.Канарська. Розвиток критичного мислення на уроках мови.	Журнал «Вивчаємо українську мову та літературу»	№ 3, 2010 р.
7.	Н.Семенів. Комп'ютерні технології на уроках української мови та літератури.	Журнал «Вивчаємо українську мову та літературу»	№2, 2010 р.
8.	Н.Баранова. Готовність учителів до інноваційної діяльності.	Журнал «Шкільному психологу усе для роботи»	№ 12, 2009 р.
9.	І.Ющенко. Упровадження інтерактивних технологій на уроках у початкових класах.	Журнал «Початкове навчання та виховання»	№2, 2010 р.
10.	А.Дубинська. Сутність та актуальність інноваційних педагогічних технологій.	Журнал «Завучу усе для роботи»	№4, 2010 р.
11.	В.Волканова. Сучасні технології навчання	Газета «Директор школи. Шкільний світ»	№37, жовтень 2007 р.